

Mestský úrad v Prešove
JUDr. Pavel Hagyari, primátor
Hlavná 73
080 01 Prešov

V Budapešti, dňa 19.12.2012

Na vedomie:

Mestský úrad v Prešove, PhDr. Matúš Háber, riaditeľ sekcie služieb občanom
Úrad verejného ochrancu práv, JUDr. Jana Dubovcová, verejný ochranca práv

VEC: Plánované vyst'ahovanie rómskeho obyvateľstva z mestskej časti Pod Hrádkom

Európske centrum pre práva Rómov (ERRC)¹ by touto cestou chcelo vyjadriť znepokojenie nad plánom Mesta Prešov vyst'ahovať približne 200 obyvateľov rómskeho pôvodu z lokality Pod Hrádkom, ako aj ohľadom plánovaného odstránenia troch bytových domov vo vlastníctve Mesta Prešov, ktoré slúžia ako obydlie pre osoby v nich žijúce.

V zmysle informácií dostupných z médií² a poskytnutých zamestnancami Mestského úradu v Prešove a miestnymi sociálnymi terénnymi pracovníkmi³ máme zato, že orgány Mesta Prešov pripravujú vyst'ahovanie približne 200 rómskych obyvateľov žijúcich v lokalite Pod Hrádkom. Mesto Prešov údajne pripravuje odstránenie troch bytových domov. Byty v predmetných bytových domoch sú obývané takmer výlučne nájomníkmi rómskeho pôvodu. Prvý bytový dom by podľa našich zistení mal byť odstránený v najbližších mesiacoch (po vyčlenení potrebných finančných prostriedkov). Ako sme boli informovaní zamestnancami Mestského úradu, vyst'ahovanie a následné búranie bytových domov sa vykoná v dôsledku plánovaného rozšírenia parkoviska pre susedný cintorín, ktoré podlieha schváleniu stavebným úradom.⁴

Súčasná situácia vyvoláva vážne pochybnosti o tom, či plánované aktivity Mesta Prešov sú a budú v súlade s vnútroštátnym a medzinárodným právom. Podľa platného Stavebného zákona (zákon č. 50/1976 Zb. v platnom znení) stavbou sa rozumie: „*stavebná konštrukcia postavená stavebnými prácami zo stavebných výrobkov, ktorá je pevne spojená so*

¹ Európske centrum pre práva Rómov (ďalej ako "ERRC") je mimovládna organizácia, ktorej cieľom je bojovať proti anti-rómskemu rasizmu a porušovaniu ľudských práv príslušníkov rómskeho etnika. Aktivity ERRC zahŕňajú procesné zastupovanie v strategických súdnych sporoch, medzinárodná obhajoba, výskum a rozvoj príslušných politík a vzdelávanie rómskych aktivistov. ERRC má status poradcu pri Rade Európy, rovnako ako aj pri Hospodárskej a sociálnej rade Organizácie Spojených národov.

² Viera Harbovská, "Rómovia chcú nové byty", Prešovský večerník, 17. október 2012, <http://povecernik.sk/clanok/romovia-chcu-nove-byty.html>

³ Telefonický rozhovor so zamestnancom Mestského úradu v Prešove zo dňa 07. decembra 2012; emailová korešpondencia s terénnym pracovníkom zo dňa 05. decembra 2012

⁴ TASR, "V lokalite Pod Hrádkom vypratali ďalšie tri byty", 16. Október 2012, <http://www.teraz.sk/regiony/v-lokalite-pod-hradkom-vypratali-dals-25590-clanok.html>

zemou alebo ktorej osadenie vyžaduje úpravu podkladu.” Stavby pritom môžu byť odstránené iba prostredníctvom procesu, ktorý je v súlade so stavebným zákonom – ide o konanie o odstránení stavby. V zmysle ustanovenia § 97 ods. 1 Stavebného zákona: „Účastníkmi konania podľa § 86 až 96 sú právnické osoby a fyzické osoby, ktoré majú vlastnícke alebo iné práva k pozemku alebo stavbe a ktorých práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté.” Napriek uvedenému, nájomníci obývajúci predmetné tri bytové domy doposiaľ nedostali oznámenie o začatí konania o odstránení stavby.

Povinnosť štátu zdržať sa a chrániť pred násilným vystaňovaním osôb z obydli a z pozemkov vychádza z množstva medzinárodných zmlúv, vrátane Všeobecnej deklarácie ľudských práv, Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (čl. 11 (1)), Európskeho dohovoru o ľudských právach a základných slobodách (čl. 8), ako aj z Dohovoru o ochrane práv dieťaťa (čl. 16 a 27 (3)). Skutočnosť, že obyvatelia dotknutých bytových domov sú Rómovia znamená, že v tomto prípade je aplikovateľný takisto čl. 14 Európskeho dohovoru o ľudských právach a základných slobodách a čl. 5 (e) Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie. Podľa čl. 7 (5) Ústavy Slovenskej republiky (zákon č. 460/1992 Zb. v platnom znení), medzinárodné zmluvy riadne ratifikované Slovenskou republikou majú prednosť pred vnútroštátnym právom.⁵

Medzinárodné zmluvy upravujúce základné ľudské práva a slobody vyžadujú, aby orgány verejnej správy zabezpečili, aby nútené vystaňovania nevedli k porušovaniu ľudských práv. Všeobecný komentár č. 7 Výboru OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva vyžaduje pre legalitu každého vystaňovania, aby bolo vykonané s nasledovnými procesnými prostriedkami ochrany dotknutých osôb: *”konzultácie s dotknutými stranami; primerané a riadne upovedomenie všetkých dotknutých osôb pred plánovaným dátumom vystaňovania; zákaz vystaňovania v obzvlášť zlom počasí alebo v noci, ibaže príslušné osoby sami prejavia súhlas s vystaňovaním; vystaňovanie by nemalo viesť k bezdomovectvu dotknutých osôb ani k vzniku situácie, kedy by dané osoby ostali vystavené porušovaniu ich ľudských práv. V prípadoch, kedy dotknuté osoby nie sú sami schopné zabezpečiť si primerané náhradné bývanie, presťahovať sa alebo zabezpečiť si vhodný pozemok, je zmluvná strana povinná prijať všetky príslušné opatrenia, do maximálnej výšky disponibilných zdrojov, aby uvedené zabezpečila.”*⁶

Podľa zavedených zásad medzinárodného práva, sú príslušné orgány povinné konzultovať s osobami postihnutými vystaňovaním a vopred ich informovať o vystaňovaní, a predovšetkým zabezpečiť, aby vystaňovania nevedli k ich bezdomovectvu. Požiadavka nevykonávať nútené vystaňovanie za zlého počasia je obzvlášť dôležité v súčasnom období roka. Podľa našich informácií je vystaňovanie v lokalite Pod Hrádkom plánované na zimné mesiace, kedy teploty klesajú hlboko pod nulu.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti ERRC žiada Mesto Prešov, aby bez zbytočného odkladu zastavilo plánované vystaňovanie v lokalite Pod Hrádkom a riešilo vzniknutú situáciu prostredníctvom prostriedkov a opatrení, ktoré sú trvalo udržateľné pre danú komunitu.

ERRC predovšetkým žiada Mesto Prešov, aby:

- sa zdržalo plánovaného vystaňovania;
- zabezpečilo, že sa žiaden jednotlivec nestal bezdomovcom v dôsledku vystaňovania;

⁵ čl. 7(5) Ústavy Slovenskej republiky

⁶ Všeobecný komentár č. 7 Výboru OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva, <http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/0/959f71e476284596802564c3005d8d50?Opendocument>.

- zabezpečilo trvalo udržateľné, vhodné a integrované bývanie pre predmetnú rómsku komunitu;
- ak sa vysťahovanie uskutoční, aby zabezpečilo, že sa tak udeje v súlade s príslušnými vnútroštátnymi a medzinárodnými normami;
- informovalo ERRC o všetkých opatreniach prijatých na zabezpečenie priaznivého riešenia pre dotknuté osoby.

S pozdravom,

Dezideriu Gergely
výkonný riaditeľ

CC:

European Commissioner for Justice, Fundamental Rights and Citizenship, Viviane Reding
Council of Europe Commissioner for Human Rights, Nils Muiznieks
OSCE/ODIHR Senior Advisor on Roma and Sinti Issues, Andrzej Mirga
Council of Europe, CAHRM Secretariat, Michael Guet
Council of Europe, Head of the Roma Support Team, Sixto Molina
MEP, Monika Flisikova Benova